

Projekt SUPER NATUR, 1. část: FLUTEN

„Časy priorit potrebujú svoje príbehy!“ (Donna Harawayová)

Abbildung: Ilona Németh, Grandstand 4, Greetings from Pohoda (Trenčín) for Bruce Nauman, 2016; © Jakub Jančo

Kooperácia a tímová práca sú kľúčovými pojmami pre prežitie ľudstva. Komunitné praktiky, starostlivosť, odvolávanie sa na kolektív a rekonfigurácia historických konceptov, riešenie zložitosti hraníc a ich prekonávanie, náš vzťah k prírode a k virtuálnemu svetu ako aj alternatívne formy mobility, ako napr. cyklistika: to všetko je témou a obsahom projektu SUPER NATUR, ktorý kurátorsky zastrešujú Alexandra Berlinger, Ursula Maria Probst a Martin Wagner. Prvú časť umeleckých intervencií pozdĺž železnej opony „Iron Curtain Trail“ otvorí umelecký program FLUTEN v Ringelsdorfe an der March.

Pri príležitosti osláv „100 rokov Dolného Rakúska“ sa v rokoch 2022/2023 po prvýkrát realizujú trvalé i dočasné umelecké inštalácie pozdĺž cyklotrasy „Eurovelo 13“ („Iron Curtain Trail“) od Hohenau až po Marchegg, zachytávajúce prírodu i ekologické a hospodárske dejiny tohto špecifického krajinného priestoru. Trvalé projekty sú doplnené o dočasné intervencie, interakcie s rozšírenou realitou, predstavenia, výstavy, workshopy a besedy s cieľom nastoliť najrôznejšie impulzy v ekopoliticky stále atraktívnejšom spolunažívaní bicyklov, krajiny, dejín i umenia.

Pre najvýchodnejšiu časť Dolného Rakúska je charakteristická jedinečná prírodná scenéria Moravských luhov. Nielen o ňu sa už roky starajú miestne environmentálne iniciatívy, ale aj o ich dávnu históriu ako hranice na „Východ“. Takzvaná „železná opona“, ktorá mala v tomto regióne z veľkej časti podobu prirodzenej hranice, dominovala v tomto regióne v rokoch 1955 – 1989 a zanechala tu trvalú stopu nielen v živote, ale aj v krajine ako takej. Vplyv železnej opony bol bolestivou skúsenosťou nielen pre tamojšie obyvateľstvo, „opona“ ovplyvňovala aj populáciu zvierat a rastlínstva, ktoré tam žilo.

Zažívanie i prekonávanie hraníc formujú našu skúsenosť so svetom. Táto skúsenosť je posilňovaná aktuálnymi udalosťami, akou je súčasná vojna na Ukrajine, ovplyvňujúca dianie v celej Európe. S cieľom zintenzívniť komunitného ducha a transkultúrnu výmenu v prihraničnej oblasti medzi Rakúskom a Slovenskom sa v júni 2022 ako prológ projektu zrealizovala cyklojazda „Tour d'ICT“ – bilaterálne cyklovystúpenie študentov umenia z Bratislavy a Viedne. V umení, vo výskume hraníc a v kritických priestorových postupoch rozdeľovania zdrojov existuje nový prúd, zaoberajúci sa transformačnou silou a produkciou alternatívnych imaginácií na skúmanie zažitej reality, vnímanie hraníc a toho, čo tieto hranice definujú. Aj preto nás zaujíma otázka, ako možno využiť rozšírenú realitu a fikciu v procesoch pohybu v „prihraničných oblastiach“.

V traumatických časoch, ktoré práve prežívame a kedy realita skresľuje samu seba, znamená uvedomenie si neautenticity takzvaného skutočného novú interpretáciu tejto reality.

S ohľadom na miestne podmienky sa zaoberáme pojmom „Intra-akcia“, ktorý vytvorila fyzička Karen Baradová a ktorý sa zameriava na vzájomne prepojených aktérov a aktérky zo sveta zvierat, ľudí a rastlín, inšpirujúc sa pritom platformou Performing-Borders-Plattform a topologickým atlasom. Stručne povedané, túto „vnútro-akciu“ (na rozdiel od siete aktérov Bruna Latoura alebo konceptu „situačného poznania“ Donny Harawayovej) možno opísať ako vzájomne sa ovplyvňujúci stav prepojených spôsobilostí alebo účinkov hmoty. V dialógu s dotknutými a umelcami a umelkyňami skúmame produkciu vizuálnych, akustických, performatívnych, hmatateľných kontrageografií hraníc, umožňujúcich zažiť doteraz nezdokumentované skúsenosti.

Projekt SUPER NATUR sa v dôsledku toho zaoberá komplexnosťou hraníc, počnúc geopolitickou, hospodárskou a ekologickou komplexnosťou až po sociálnu prax, cez kultúrnu produkciu a prírodný priestor na hranici a nad ňou. Rovnako sa projekt zaoberá aspektami radikálnej starostlivosti „Radical Care“, sporej s ochranou klímy v súčasnom, meniacom sa globálnom politickom kontexte.

FLUTEN (potopa, záplava), názov prvej časti projektu SUPER NATUR, je v našom ponímaní symbolom premenlivosti stanovených hraníc a ich prekonávaní prostredníctvom umenia a spoločnej kultúrnej práce.

POPISY DIEL:

Katrin Hornek, Postindustrial Creatures, 2022; Barbara Kapusta, Futures, 2022; Christina Gruber, Shapeshifters, 2022

Ilona Neméth,

Grandstand 8. Greetings from Bruce Nauman to Ringelsdorf-Niederabsdorf, 2022
inštalácia
48.591164, 16.908288

Dielo Ilony Neméth predstavuje otvorenosť. Vo svojom megaprojekte Grandstand (Tribúna), pre ktorý používa autorka od roku 2012 špeciálne prvky ako Readymade, umiestňuje tieto do situácií v exteriéri alebo interiéri ako sochársky manifest. Grandstand 8. Greetings from Bruce Nauman to Ringelsdorf-Niederabsdorf má osobitné postavenie ako trvalá inštalácia. Podtitul odkazuje na malú kresbu ceruzkou od Brucea Naumanna, znázorňujúcu tribúnu, pozostávajúcu z dvoch oproti sebe stojacich betónových schodiskových prvkov. Výber miesta v obci Ringelsdorf-Niederabsdorf pripadol na úsek bývalej cesty železnej opony „Iron Curtain Trail“ medzi priehradou a poľnohospodárskou krajinou, čo umožňuje veľkorysú inštaláciu v otvorenej prihraničnej oblasti. Monumentálna krása tribún, usporiadaných v dvoch radoch priamo oproti sebe na cyklotrase udivuje svojim nečakaným vzhľadom a priam vyzýva zastaviť sa. Ich využívaním sa odkrývajú nové možnosti v narábaní so sochou, architektúrou, pamiatkami a sociálnym dizajnom. Je tu zriadené aj pódium na prezentovanie myšlienok o fyzických, prírodných či geopolitických hraniciach a ich prekonávaní.

Christina Gruber

Shapeshifters, 2022
Rieky a kamene, interaktívna audioskulptúra a intervencia,

Stanovištia:
Hohenau-Ringelsdorf, Vyššia krúžkovacia stanica pre vtáky;
48.585953, 16.908201

Waltersdorf, lokalita In den Sandbergen
48.520343, 16.905865

„Projekt Shapeshifters sa venuje počúvaniu a mnohvrstvej histórii vetvenia tokov riek. Možno preladiť náš sluch na počúvanie okolitého sveta a tak mu dať viac priestoru v našej mysli?
Rozhodujúcim môže byť malý kamienok: ušný kameň, otolit. Tento biominerál je zodpovedný

za našu rovnováhu. Zdrojom pre vznik týchto kryštálov , ktoré zdieľame s rybami, sú často sedimentárne horniny, vyskytujúce sa v rozpustenej forme v riekach. Tieto kamene nám umožňujú nahliadnuť do minulosti rieky. Paleontológia analyzuje ušné kamienky rýb na to, aby získala prehľad o prehistorických dobách. Jednotlivé vrstvy a prstence kamienkov umožňujú vyvodiť závery o živote rýb a o ich životných podmienkach.

Sochy v podobe ušných kameňov, ktoré si možno zobrať so sebou, nám umožnia vypočuť si spoločný súzvuk pravekého mora, aligátorov a jeseterov z lužných lesov i z brehov rieky Morava.“ (Christina Gruber)

Ak chcete získať prístup k zvukovej nahrávke, naskenujte pomocou smartfónu QR kód alebo použite túto adresu:

www.shapeshifters.at

Vzdelávací program s Christinou Gruber:

Otvorenie

Shapeshifers, počúvanie

17. septembra 2022

Počas otvorenia vstúpime krátky počúvaním pod vedením umelkyne Christiny Gruber do prechodných zón medzi zemou a vodou. Pomocou prenosných sôch vo forme ušných kamienkov sa vydáme sa cestu do pravekého mora, mokradí a odsledujeme húfy rýb, ktoré sa voľakedy v tomto priestore pohybovali ale aj to, aké prúdy vody dnes tečú touto krajinou.

Cyklotúry

1. októbra 2022, 13.00 až 15.30 hod.

8. októbra 2022, 13.00 až 15.30 hod.

«Embodiment – počúvanie riek»

Umelkyňa Christina Gruber nás pozýva na spoločnú cyklotúru pozdĺž rieky Morava, aby sme sa priblížili k prechodovej zóne medzi zemou a vodou. Vyskúšame si techniku kritického počúvania a zaktivujeme vlastné sluchové kamienky.

Miesto stretnutia: Spolok Auring, Forsthausgasse 33, 2273 Hohenau an der March

Počet účastníkov: max. 15 osôb

Trvanie cyklotúry: 2 až 2,5 hodiny

Trasa: z obce Hohenau do Waltersdorfu na Morave, cca. 15 kilometrov

Prineste si prosím vlastný bicykel a zabezpečte si pitný režim.

Barbara Kapusta

Futures, 2022

Augmented Reality/Rozšírená realita

Stanovištia:

Zwerndorf pri kopci Rodelhügel/Eislaufplatz

48.342058, 16.833642

Zwerndorf pri ústí rieky Weidenbach

48.349661, 16.843683

Zámok Marchegg/vstup z prírodnej rezervácie
48.281551, 16.904841

Futures je inštalácia rozšírenej reality, ktorú bude možné vidieť na troch miestach pozdĺž cyklocesty z Marcheggu smer na Hohenau. Nainštalujte si prosím nami vytvorenú aplikáciu, aby ste cestou aj Vy stretli štyri virtuálne technohumánne bytosti v nadživotnej veľkosti. Podržte hľadáčik nad spúšťačom obrázkov (triggerom) a vstúpte do portálov, ktoré sa Vám následne otvoria.

Futures sa zaoberá cirkularitou opakujúcich sa chýb, toxicitou neoliberalných hodnôt a mocenskými vzťahmi, vpísanými do ruín a púští dávnej architektúry.

Futures je dystopická sci-fi, kombinujúca jazyk a text s objektami, sochárskymi a animovanými telami. Súčasne sa nám tu natíska otázka hľadania východísk, „budúcnosti“ pre všetkých, založenej na hospodárstve, ktoré nespočíva vo vykorisťovaní a spotrebovávaní zdrojov. Obrázky triggera (aktívneho spúšťača) sú popísané typom písma „Futures“ - abecedou 26 znakov, ktoré vyvinula Barbara Kapusta pre svoju rovnomennú výstavu v Kunsthalle Bratislava v roku 2022.

Návod:

1. Naskenujte QR-kód a stiahnite aplikáciu (k dispozícii samostatne pre iOS/Android).
2. Nasmerujte kameru Vášho zariadenia na obrázky aktívneho spúšťača (triggera) rozšírenej reality, čím spustíte scenár zmiešanej reality.
3. Následne môžete svojou kamerou voľne pozorovať inštalácie rozšírenej reality v nadživotnej veľkosti na troch miestach pozdĺž cyklochodníka Marchegg-Hohenau.
4. Podržte obrázky aktívneho spúšťača a vstúpte na portály, ktoré sa následne pred Vami otvoria.

Naprogramovanie aplikácie: Bobby Rajesh Malhotra; Animácia: Joshua Mallek, Herwig Scherabon, Stephanie Schwarzwimmer; Zvuk: Lenka Adamcova

Katrin Hornek

Postindustrial Creatures, 2022–2023, premiestnenie inštalácie v roku 2023
Technická asistancia: Bruno Szenk

Ringelsdorf: miesta na pozorovanie vtákov
48°22'24.8"N 16°50'09.4"E

Kvôli pripravovanej inštalácii v roku 2023 bude miesto na pozorovanie vtákov v Hohenau pretransformované na inštaláciu, ktorá umožní jeho návštevníkom a návštevníčkam stať sa súčasťou postindustriálnej krajiny.

Najvýznamnejšie miestne sťahovavé vtáky sa na tento účel objavia ako jedlé výtvary z cukru, pričom surovina na ich výrobu sa tu voľakedy spracúvala - na mieste bývalého cukrovaru (1867–2006). Fabrika formovala krajinotvorbu a jej ekosystém tonami uskladneného repného kalu, ktorý vznikol počas výroby. Hohenau sa nahromadením bahenných jazierok po čase stalo

pre sťahovavé vtáky v Rakúsku jedným z najvýznamnejších miest ich odpočinku. Od zatvorenia cukrovaru v roku 2006 pokračujú snahy o napodobenie zavlažovacieho cyklu vtedajšej výroby cukru, aby sa tak ochránila táto umelá krajina a ňou vyprodukovaný postindustriálny život. Kvôli tomu boli nasimulované prírodné procesy a dynamika záplav dovtedy neregulovanej rieky Morava.

Počas postupne sa rozširujúcej inštalácie v septembri 2022 budú cukrové sťahovavé vtáky rozdávané publiku ako darček. (Text: Katrin Hornek/Larry 3000.)

Srdečná vďaka patrí spolku AURING (najmä Ute Nüsken a Martinovi Rösslerovi), archívu 138 rokov cukrovaru (najmä Ernstovi Springerovi a Karlovi Schubtschikovi) a Múzeu Hohenau an der March (najmä Georgovi a Brigitte Semanekovcom).

Program vystúpenia počas otvorenia:

Malek Gnaoui, Markus Hiesleitner, Wunderkorb (Zázračný kôš), 2020/21/22, © Costa Tonev; Kördölör/Sabine Ott, © Alexandra Eizinger; Milan Loviška, Corpus extinctum, © der Künstler; Irene Lucas, Solar Manufaktur, © die Künstlerin; Chor Stupavská Nevädza, (c) Tomáš Šelc; Artists For Future, © Stella Bach/Peer Bach

Malek Gnaoui & Markus Hiesleitner

Wunderkorb (Zázračný kôš), zvukové predstavenie na bicykli, 2021/2022

Otázku mobility so skúsenosťou z nových návykov počúvania prepájajú Malek Gnaoui a Markus Hiesleitner prerobením bicykla na mobilný zvukový objekt. Markus Hiesleitner sa kvôli tomu naučil techniku vypletania z vrbového prútia. V regióne Oberweiden, ktorý sa tiež nachádza na nazvúčenej ICT-trase, má vypletanie z vrby dlhú tradíciu. Nová realizácia projektu „Zázračný kôš“ je pripravená práve pre zelenú hranicu medzi Rakúskom a Slovenskom na Dunajskej cyklotrase medzi Viedňou a Bratislavou. Košíkmi sa zbierajú príbehy a osudy popri hranici, ktoré sa Dunajskou cyklotrasou prenášajú oboma smermi. „Zázračný kôš 1694“ pomenúva umeleckú spoluprácu medzi Malekom Gnaouim (*1983, žije v Tunise) a Markusom Hiesleitnerom (*1981, žije vo Viedni). Kôš obsahuje zbierku zvukových záznamov, ktoré akusticky sledujú migračné toky medzi Tuniskom a Viedňou. Miestne obyvateľstvo a cyklistky a cyklisti sú pozvaní vsunúť svoje hlavy pod vrbové „kukly“, v ktorých sa nachádzajú zvukové boxy a ponoriť sa do cudzieho, resp. známeho sveta tónov.

Artists for Future

more vlajok, protestné nápisy, sprievod, 2022

„My umelci z Artists for Future (Rakúsko) sme alianciou Piatkov pre budúcnosť (Fridays for Future). Spolu s mnohými inými alianciami a environmentálnymi zoskupeniami sme odhodlaní presadzovať klimatickú politiku, ktorá v súčasnosti prijíma nevyhnutné opatrenia, aby bol svet CO2 neutrálny a Parížska dohoda o zmene klímy účinne implementovaná. Správa IPCC, ktorá bola nedávno zverejnená, jasne hovorí, že je najvyšší čas na túto implementáciu. V budúcich globálnych klimatických štrajkoch chceme morom vlajok vytvoriť umelecký symbol protestu. Nadvzújeme pritom na bojové umelecké tradície, ktoré prostriedkami umenia upozorňujú na politické a sociálne problémy. Klimatická kríza a pandémie koronavírusu nám ukazujú, že masívne využívanie zdrojov Zeme prekračuje kritický bod zlomu. Musíme uznať, že medzi človekom a prírodou nemožno oddeliť subjekt od objektu, že dobrý život pre všetkých môže prebiehať len v symbióze, vo výmennom vzťahu, ktorý môže byť výhodný pre obe zúčastnené strany“ (Stella a Peer Bachovci, iniciátori projektu).
(Text: Artists for Future)

Milan Loviška

Corpus extinctum, 2022

Koncept/Realizácia/Vystúpenie: Milan Loviška

„Je opäť čas začať sa hýbať pre život! Milan Loviška sa vo svojom najnovšom sólovom projekte invertuje do teoretického tela, ktoré už nexistuje, nikdy neexistovalo alebo už dlhšie nemôže existovať. Napína svaly, aby prekonal priepasť medzi paradoxom tela a nervových dráh okolostojaceho publika. K inštalácii Grandstand 8. Greetings from Bruce Nauman to Ringelsdorf-Niederabsdorf (Tribúna 8. Pozdravy od Brucea Naumana do Ringelsdorfu-Niederabsdorfu) od Ilony Németh zaujíma vlastný postoj, je oproti alebo vzadu, za alebo proti, živý alebo mŕtvy – alebo urobí len stojku na rukách.

Milan Loviška je transdisciplinárny umelec, špecializujúci sa na vystúpenia, maľbu, inštaláciu, video a na nové technológie. Príležitostne spolupracuje s rôznymi domácimi a medzinárodnými umelcami a umelkyňami ako interpret, choreograf a dramaturg. Okrem vlastnej umeleckej tvorby sa venuje aj spoločným projektom so svojím partnerom Ottom Krauseom. Žije vo Viedni a svoje vlastné i spoločné práce prezentuje v galériách a miestach na

hranie, na festivaloch a sympóziách v Európe a Ázii.“(Milan Loviška)
www.loviska.com

Irene Lucas (Solar Manufaktur) s **Ingrid Palmetshofer** (Blubbergarten) a **Maria Nguyen** (mosaic united soulfoud): „**Solar Tapas feat. Asian Connections**“
Vystúpenie počas otvorenia

„so.lab.zones“ je laboratórium i platforma umenia, experimentálneho varenia a sociálnej výmeny v art.space toZOMIA. Irene Lucas (Solar Manufaktur), Ingrid Palmetshofer (Blubbergarten) a Maria Nguyen (mosaic united soulfoud) prezentujú ako ochutnávku fúziu „Solar Tapas feat. Asian Connections“ na rozhraní medzi energeticky sebestačným varením, solárnym varením a fermentovaním studených jedál. Kladú dôraz na posilnenie postavenia, sebaurčenia, slobody ako aj stretávania sa i foriem spoločenstva medzi ženami rôzneho pôvodu. (Text: Irene Lucas)
<http://www.blubbergarten.work/>
<https://tozomia.net/open-space/>

Kördölör, pod vedením Leonida Belaieffa, v kostýmoch od Sabine Ott, 2022
Predstavenie počas otvorenia

Spevácky zbor Kördölör, ktorí tvoria prevažne umelci a umelkyne, architekti a architektky, dizajnéri a dizajnérky, vystúpi v rámci projektu v kostýmoch, ktoré špeciálne navrhla a zhotovila umelkyňa Sabine Ott.

Kördölör je spevácky zbor, sídlia v 2. viedenskom obvode a založený v roku 2009 s veľmi otvoreným repertoárom a so zameraním na piesne Hannsa Eislera.

Kördölör vystupoval o. i. v domoch umenia a na festivaloch: Dlhá noc múzeí, Posthof Linz, divadlo Nestroyhof Hamakom, Fluc und Fluc_Wanne, divadlo Theater brut, kasíno Baumgarten, mumok, WUK, Karlsplatz-Festival, dom umenia Kunsthaus Bregenz.

www.kördölör.org

Tour d'ICT (Iron Curtain Trail - Cesta železnej opony)
vytvorila prológ k projektu SUPER NATUR.

Hrajú: Jonathan Dellago, Leandra Erdödy, Michael Plessl, Lin Wolf, Celestína Minichová, Tomáš Prištiak, Tatiana Takáčová, Sarah Valovičová

Sú to študenti škôl:

Socha a priestor/trieda Hansa Schabusa

Umenie, špecifické pre lokalitu/Paul Petritsch

Katedra intermédií, VŠVU Bratislava

Tour d'ICT je cezhraničná cesta v ôsmich etapách z Aigenu im Mühlkreis/Horné Rakúsko do Klingenbachu v Burgenlande. Vždy jeden/jedna slovenský/á a jeden/jedna rakúsky/á študent/ka umenia sa stretli na schôdzke naslepo a spoločne odbicyklovali dve denné etapy, strávili spolu 48 hodín, aby následne odovzdali bicykle inej dvojici z dvoch krajín na ďalšiu etapu. Od tímu SUPER NATUR dostali úlohu, interdisciplinárne zachytiť, odfotografovať, nafilmovať, načrtnúť a popísať počas svojej cesty po trase bývalej Železnej opony koncept spoločnej hranice a s jeho výsledkami sa podeliť formou blogu na sociálnych sieťach.

Existuje spoločný pohľad? Ako diskutujeme o rôznych uhloch pohľadu? Ako podnetné sú telesné aktivity, ako je bicyklovanie? Ako sa navzájom ovplyvňujeme? Zmení toto stretnutie

môj pohľad? Ako ovplyvňuje pohyb či výber dopravného prostriedku životné prostredie?
www.skulpturundraum.at
www.ortsbezogenekunst.at
[Studio vv \(visual, verbal, public\), AFAD Bratislava](#)

Prvý hudobný klub Grenzland Hohenau

Počas otváracieho programu Fluten bude prvý hudobný klub Grenzland Hohenau hudobne doprevádzať vystúpenie s vlajkami od zoskupenia Artists for Future (Umelci pre budúcnosť). Klub „Erste Musikverein Grenzland“ bol založený v roku 1977 ako nástupca závodnej kapely v cukrovare Hohenau. V uplynulých rokoch sa tu - v trojuholníku krajín Rakúsko-Česko-Slovensko - zformoval vynikajúci orchester, ktorý je v súčasnosti uznávaný aj za hranicami tohto regiónu.

Prvý hudobný klub [Grenzland Hohenau](#)